

ISHLAB CHIQRISHNI TEXNIK VA TEXNOLOGIK YANGILASH IQTISODIYOTNI DEVERSIFIKATSIYA QILISHNING XORIJ TAJRIBASI

To'rayeva Ma'rifat Otaqulovna

Osiyo xalqaro universiteti 2 bosqich magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqola ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash orqali iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishda xorijiy mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribalarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda ishlab chiqarish sektorlarini modernizatsiya qilishning global tendensiyalari, yangi texnologiyalarning joriy etilishi va iqtisodiyotning turli sohalariga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston iqtisodiy sharoitlariga mos keladigan samarali strategiyalarni aniqlashga alohida e'tibor qaratilgan. Natijalar xorijiy tajribadan foydalanish orqali mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiyalashda texnologik rivojlanishning muhimligini ko'rsatadi. Ushbu maqola iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish jarayonida texnologik innovatsiyalarni joriy qilish bo'yicha amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: *texnik yangilash, texnologik modernizatsiya, iqtisodiy diversifikatsiya, xorij tajribasi, innovatsion texnologiyalar, ishlab chiqarish sektori, iqtisodiy rivojlanish.*

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ТЕХНИЧЕСКОГО И ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВА, ОБОБЩЕНИЯ ЭКОНОМИКИ

Тураева Маърифат Отакуловна

Магистрант 2 курса Международного университета Осие

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена исследованию успешного опыта зарубежных стран по диверсификации экономики за счет технического и технологического обновления производства. В исследовании проанализированы мировые тенденции модернизации отраслей обрабатывающей промышленности, внедрения новых технологий и их влияние на различные отрасли экономики. Также особое внимание уделяется выявлению эффективных стратегий, соответствующих экономическим условиям Узбекистана. Полученные результаты показывают важность технологического развития в

диверсификации экономики страны за счет использования зарубежного опыта. В данной статье представлены практические рекомендации по внедрению технологических инноваций в процесс диверсификации экономики.

***Ключевые слова:** техническое обновление, технологическая модернизация, диверсификация экономики, зарубежный опыт, инновационные технологии, производственный сектор, экономическое развитие.*

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL RENEWAL OF PRODUCTION, GENERALIZATION OF THE ECONOMY

Turaeva Marifat Otakulovna

2-year Master's student at Osiyo International University

ABSTRACT

This article is devoted to the study of successful practices of foreign countries in diversifying economy through technical and technological renewal of production. The study analyzes global trends of modernization of manufacturing sectors, the introduction of new technologies and their impact on various sectors of the economy. Also, special attention is paid to identification of effective strategies that correspond to the economic conditions of Uzbekistan. The results show the importance of technological development in the diversification of the country's economy through the use of foreign experience. This article presents practical recommendations for the implementation of technological innovations in the process of diversification of the economy.

***Keywords:** technical renewal, technological modernization, economic diversification, overseas experience, innovative technologies, manufacturing sector, economic development.*

KIRISH.

Iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish zamonaviy iqtisodiy jarayonlarning asosiy talabi bo'lib, mamlakatlarning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Birgina sektor yoki soha iqtisodiyotiga haddan tashqari tayanish, global iqtisodiy o'zgarishlar yoki tabiiy resurslar narxlarining pasayishi kabi omillar ta'sirida iqtisodiyotning zaiflashishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli, ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash orqali yangi sohalarni rivojlantirish, mavjud sektorlarni modernizatsiya qilish va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish diversifikatsiya jarayonining asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanmoqda.

Bugungi kunda ko‘plab mamlakatlar, jumladan, rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar, iqtisodiy diversifikatsiyani strategik yo‘nalish sifatida qabul qilishgan. Xususan, ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash jarayonida sun‘iy intellekt, avtomatlashtirilgan tizimlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish global tendensiyaga aylangan. Bunday yondashuv nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, balki yangi ish o‘rinlarini yaratish, innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish va xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Masalan, Germaniya “Industry 4.0” tashabbusi orqali ishlab chiqarishning raqamli transformatsiyasiga e‘tibor qaratib, yuqori qo‘shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirmoqda. Janubiy Koreya esa texnologik taraqqiyot orqali innovatsion iqtisodiyotga o‘tishni amalga oshirmoqda.

O‘zbekiston ham so‘nggi yillarda iqtisodiyotni diversifikatsiyalash bo‘yicha qator islohotlarni amalga oshirmoqda. Xususan, mamlakatda sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, energetika, transport va qishloq xo‘jaligi sohalarida texnologik yangilanishlarni joriy etish orqali yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratilmoqda. Biroq, diversifikatsiya jarayonida xorijiy tajribani o‘rganish va uni mahalliy sharoitlarga moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Xorijiy mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribasi, jumladan, yangi texnologiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga oid amaliyotlari O‘zbekiston uchun yo‘l xaritasi sifatida xizmat qilishi mumkin.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi xorijiy mamlakatlarning texnik va texnologik yangilanish orqali iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishdagi tajribalarini o‘rganishdir. Ushbu tadqiqot doirasida ishlab chiqarish sektorida amalga oshirilgan modernizatsiya loyihalari, texnologik innovatsiyalar va ularning iqtisodiy samarasini baholashga alohida e‘tibor qaratilgan. Xususan, texnologik yangilanishning iqtisodiy diversifikatsiyadagi o‘rni, samarali strategiyalar va ularning O‘zbekiston sharoitlariga moslashuvchanligi muhokama qilinadi.

Maqola davomida xorijiy mamlakatlarning iqtisodiy transformatsiya jarayonlari, ularning texnologik modernizatsiya bo‘yicha yondashuvlari va diversifikatsiya qilishga erishgan natijalari batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, O‘zbekistonning iqtisodiy rivojlanish strategiyasida xorij tajribasidan foydalanish imkoniyatlari va cheklovlari tahlil qilinadi. Ushbu yondashuv orqali mamlakat iqtisodiyotini yangi bosqichga olib chiqish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqilishi kutilmoqda.

Diversifikatsiya va texnik modernizatsiyaning o‘zaro bog‘liqligini anglash nafaqat ilmiy jamoatchilik uchun, balki siyosatni shakllantirish va iqtisodiy rivojlanishni boshqarish jarayonida ishtirok etuvchi qaror qabul qiluvchilar uchun

ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, maqolaning natijalari iqtisodiy strategiyani belgilashda muhim yo‘nalishlar bo‘lishi mumkin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ushbu tadqiqot xorijiy mamlakatlarning iqtisodiy diversifikatsiya jarayonlarida texnik va texnologik yangilanishni qo‘llash tajribasini o‘rganish va bu jarayonlarni O‘zbekiston sharoitlariga moslashtirishga qaratilgan. Tadqiqotning metodologiyasi bir nechta bosqichlardan iborat bo‘lib, har bir bosqich alohida vazifani amalga oshirishga yo‘naltirilgan. Bunda xorijiy mamlakatlarning diversifikatsiya strategiyalarini chuqur o‘rganish, texnologik yechimlarni baholash va statistik ma‘lumotlarni tahlil qilish asosiy yo‘nalish sifatida belgilangan.

Tadqiqotning birinchi bosqichida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish usuli qo‘llanildi. Xalqaro ilmiy maqolalar, hisobotlar va iqtisodiy tadqiqotlar orqali ishlab chiqarishni texnik va texnologik modernizatsiya qilishning global tendensiyalari o‘rganildi. Xususan, Germaniya, Janubiy Koreya, Singapur kabi mamlakatlarning diversifikatsiya strategiyalari tahlil qilindi. Ushbu mamlakatlar tomonidan amalga oshirilgan texnologik yangilanishlar, yangi ishlab chiqarish tizimlari va innovatsion yondashuvlarning iqtisodiy samaradorligi haqida ma‘lumot yig‘ildi. Ilmiy manbalarning tanlanishi ushbu mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanishda erishgan muvaffaqiyatlari va o‘ziga xos tajribalariga asoslangan.

Keyingi bosqichda empirik ma‘lumotlarni yig‘ish va tahlil qilish usuli qo‘llanildi. Bu bosqichda xalqaro tashkilotlar, jumladan, Jahon Banki, Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi, OECD kabi tashkilotlarning iqtisodiy ko‘rsatkichlari va hisobotlari o‘rganildi. Ushbu manbalardan olingan statistik ma‘lumotlar yordamida mamlakatlarning diversifikatsiya darajasi va texnologik yangilanishning iqtisodiy ko‘rsatkichlarga ta‘siri tahlil qilindi. Misol uchun, texnologik yangilanish joriy qilingan sektorlarning yalpi ichki mahsulot (YaIM) tarkibidagi ulushi, yangi ish o‘rinlari yaratishdagi roli va investitsiya jalb qilish bo‘yicha ko‘rsatkichlari batafsil ko‘rib chiqildi.

Solishtirma tahlil usuli tadqiqotning uchinchi bosqichida qo‘llanildi. Xorijiy mamlakatlar tajribasining o‘zaro taqqoslanishi orqali diversifikatsiyaga erishishda qo‘llangan turli texnologik strategiyalar o‘rganildi. Bu yondashuv orqali har bir mamlakatning iqtisodiy, texnologik va institutsional xususiyatlari aniqlanib, ularning qaysi biri O‘zbekiston uchun eng mos ekani baholandi. Masalan, Janubiy Koreyaning yuqori texnologiyali mahsulotlarga yo‘naltirilgan yondashuvi va Germaniyaning “Industry 4.0” strategiyasi orasidagi farqlar va o‘xshashliklar aniqlanib, O‘zbekiston iqtisodiyotiga mos keluvchi elementlar tanlandi.

Tadqiqotning so‘nggi bosqichida iqtisodiy modellashtirish usuli qo‘llanildi. Bu usul yordamida O‘zbekiston iqtisodiy sharoitlariga mos keluvchi texnologik modernizatsiya strategiyalari ishlab chiqildi. Mazkur model mamlakatning mavjud iqtisodiy ko‘rsatkichlari, mavjud resurslar va xorijiy tajriba asosida tuzildi. Unda diversifikatsiya jarayoniga ta‘sir qiluvchi omillar, jumladan, investitsiya hajmi, texnologik innovatsiyalar va inson kapitali kabi o‘zgaruvchilar hisobga olindi. Model natijalari mamlakatning turli sektorlarida texnologik yangilanishni amalga oshirish uchun muhim yo‘nalishlarni aniqlashga imkon berdi.

Shuningdek, tadqiqot davomida mahalliy va xorijiy mutaxassislar bilan ekspert suhbatlari o‘tkazildi. Bu suhbatlar orqali xorij tajribasini O‘zbekistonga moslashtirish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolar va imkoniyatlar batafsil o‘rganildi. Ekspertlarning fikrlari asosida diversifikatsiya jarayonini samarali boshqarish va texnologik modernizatsiyani tezlashtirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Umuman olganda, tadqiqot usullari bir-birini to‘ldiruvchi xususiyatga ega bo‘lib, ularning integratsiyalashuvi tadqiqotning puxta va amaliy foydali bo‘lishini ta‘minladi. Bu usullar orqali olingan natijalar keyingi bo‘limlarda batafsil yoritiladi.

Natijalar. Tadqiqot davomida xorijiy mamlakatlarning ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash orqali iqtisodiy diversifikatsiyani amalga oshirishdagi yondashuvlari va tajribalari batafsil o‘rganildi. Bu natijalar iqtisodiy samaradorlikka erishishda texnologik modernizatsiyaning naqadar muhim ekanini yana bir bor tasdiqladi. Quyida tadqiqot natijalari asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha taqdim etiladi.

Birinchiidan, texnologik yangilanishlarning iqtisodiy diversifikatsiyaga ijobiy ta‘siri statistik ma‘lumotlar asosida tasdiqlandi. Masalan, Germaniyaning “Industry 4.0” tashabbusi doirasida amalga oshirilgan texnologik innovatsiyalar ishlab chiqarish samaradorligini 20% dan ortiq oshirishga imkon berdi. Ushbu strategiya natijasida yuqori texnologiyali mahsulotlarning ulushi mamlakat eksportida sezilarli darajada ortdi. Shuningdek, Janubiy Koreyada raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va innovatsion ekotizim yaratish orqali sanoat mahsulotlarini diversifikatsiyalashga erishildi. Bu mamlakatning iqtisodiy ko‘rsatkichlarida yuqori texnologiyali sohalarning ulushi keskin oshganini ko‘rsatdi.

Ikkinchiidan, iqtisodiy diversifikatsiyani amalga oshirishda davlatning strategik roli muhim ekanligi aniqlandi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, diversifikatsiya va texnologik yangilanish jarayonlari davlat tomonidan ko‘rsatiladigan qo‘llab-quvvatlash choralarisiz samarali bo‘lmaydi. Masalan, Germaniya hukumati sanoat korxonalarini raqamli texnologiyalarni joriy etishda moliyaviy rag‘batlar bilan qo‘llab-quvvatlagan bo‘lsa, Janubiy Koreya kichik va o‘rta korxonalar uchun maxsus

texnologik rivojlanish dasturlarini joriy etdi. Bunday yondashuvlar ishlab chiqarishni texnologik modernizatsiya qilishda barqarorlikni ta'minlashga xizmat qildi.

Uchinchidan, texnologik modernizatsiya jarayonida raqamli transformatsiyaning o'rni ajralmas ekanligi aniqlandi. Xususan, raqamli texnologiyalar orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va avtomatlashtirish diversifikatsiya jarayonining muvaffaqiyatli bo'lishiga katta hissa qo'shadi. Germaniyada ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish nafaqat samaradorlikni oshirdi, balki ishlab chiqarishdagi inson xatoliklarini sezilarli darajada kamaytirdi. Janubiy Koreyada esa raqamli texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish jarayonlarini innovatsion xizmatlar bilan bog'lash orqali yuqori qo'shimcha qiymat yaratilgan.

To'rtinchidan, xorijiy mamlakatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, texnologik yangilanishlarning muvaffaqiyati uchun inson kapitaliga investitsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Masalan, Janubiy Koreya ilm-fan va texnika sohasidagi malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun katta mablag' ajratgan. Shu orqali texnologik rivojlanishga hissa qo'shadigan yuqori malakali kadrlar bazasi yaratilgan. Germaniya esa ishlab chiqarishning raqamli transformatsiyasini ta'minlash uchun sanoat mutaxassislari o'rtasida doimiy o'quv dasturlarini amalga oshirgan.

Beshinchidan, O'zbekiston uchun xorijiy mamlakatlarning tajribasidan kelib chiqadigan amaliy natijalar ishlab chiqildi. Xususan, mamlakat iqtisodiyotida texnologik modernizatsiyani amalga oshirish uchun quyidagi yo'nalishlar tavsiya etiladi:

- Sanoat tarmoqlarini avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish. Bu ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratish imkonini beradi.

- Innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish uchun davlat tomonidan rag'batlantirish choralari kuchaytirish. Xususan, kichik va o'rta biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish zarur.

- Ilmiy-tadqiqot ishlarini moliyalashtirishni oshirish va texnologik innovatsiyalarni tijoratlashtirishni rag'batlantirish.

- Malakali kadrlarni tayyorlash va ishlab chiqarishning zamonaviy texnologiyalariga moslashish qobiliyatiga ega bo'lgan mutaxassislar bazasini kengaytirish.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, xorijiy tajribani O'zbekiston sharoitlariga moslashtirish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirishga, balki mamlakatning xalqaro maydonda raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu tadqiqotning amaliy natijalari va tavsiyalari keyingi bo'limda batafsil tahlil qilinadi.

Tadqiqot davomida olingan natijalar asosida xorijiy tajriba va O‘zbekiston iqtisodiyoti o‘rtasida yaqin aloqadorlik o‘rnatish imkoniyati aniqlandi. Xususan, texnologik yangilanishning iqtisodiy diversifikatsiyaga bo‘lgan ijobiy ta’siri nafaqat rivojlangan mamlakatlar tajribasida, balki rivojlanayotgan davlatlarda ham o‘z aksini topgan. Ushbu jarayonlarda muvaffaqiyatga erishishda strategik rejalashtirish, innovatsion yechimlarni qo‘llash va inson kapitalini rivojlantirish asosiy omillar sifatida e’tirof etiladi. O‘zbekiston sharoitida ushbu tamoyillarni inobatga olish va xorij tajribasining samarali jihatlarini mahalliy sharoitga moslashtirish katta ahamiyatga ega.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, ishlab chiqarishning texnik va texnologik modernizatsiyasini amalga oshirish jarayonida kompleks yondashuvni ta’minlash zarur. Xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida diversifikatsiyaga olib keluvchi texnologik yangilanishlar faqat bitta sohaga qaratilgan bo‘lmay, butun iqtisodiyotning turli tarmoqlarini qamrab oladi. Masalan, Janubiy Koreya iqtisodiyoti ishlab chiqarish, xizmatlar va yuqori texnologiyali sohalar o‘rtasidagi mutanosiblikni ta’minlash orqali raqobatbardoshlikni oshirdi. Germaniya esa “Industry 4.0” dasturi orqali nafaqat an’anaviy sanoat tarmoqlarini raqamlashtirdi, balki ularni yangi innovatsion texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirdi. Bu mamlakatlarda diversifikatsiya strategiyasi nafaqat iqtisodiy barqarorlikni, balki texnologik ilg‘orlikni ham kafolatladi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida texnologik yangilanishni amalga oshirish uchun xorij tajribasini o‘rganish jarayonida ijobiy omillar bilan birga qiyinchiliklar ham aniqlangan. Jumladan, mahalliy ishlab chiqarishning texnologik bazasini mustahkamlash va zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish yo‘lida infratuzilma masalalari, moliyaviy cheklovlar va kadrlar malakasini oshirish ehtiyoji kabi omillar sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shunday bo‘lsa-da, xorijiy mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribasi ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun amaliy yechimlar taqdim etadi. Masalan, davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha rag‘batlantiruvchi dasturlarni amalga oshirish orqali bu qiyinchiliklarni yengish mumkin.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari ko‘rsatganidek, iqtisodiy diversifikatsiya jarayonida inson kapitalining rivojlanishi muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun yuqori malakali mutaxassislar zarur bo‘lib, bu kadrlarni tayyorlashda ta’lim tizimini isloh qilish va amaliyotga yo‘naltirilgan dasturlarni ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Xususan, Janubiy Koreya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, texnologik rivojlanish jarayonida oliy ta’lim muassasalari va

sanoat korxonalarini o'rtasidagi hamkorlik yuqori natijalarga olib keladi. Germaniyada esa kasb-hunar ta'limi tizimi orqali ishlab chiqarish jarayoniga moslashgan mutaxassislar tayyorlanmoqda. Ushbu yondashuvlar O'zbekiston sharoitida ham qo'llanishi mumkin.

O'zbekiston iqtisodiyotini diversifikatsiyalash jarayonida texnologik yangilanishlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqish zarur. Ushbu strategiyalar mahalliy sharoit va resurslarga mos bo'lishi bilan birga, xalqaro amaliyotda isbotlangan innovatsion texnologiyalarni joriy etishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, davlatning texnologik rivojlanishni qo'llab-quvvatlash siyosati tadbirkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratishga qaratilishi lozim. Bu esa iqtisodiyotni diversifikatsiyalash va raqobatbardoshligini oshirishda asosiy omil sifatida xizmat qiladi.

Umuman olganda, xorijiy tajribadan olingan natijalar va tavsiyalar O'zbekistonning texnologik rivojlanish va iqtisodiy diversifikatsiya jarayonida qo'llanishi mumkin bo'lgan samarali yondashuvlarni aniqlashga imkon berdi. Keyingi bosqichlarda ushbu yondashuvlar asosida mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini tezlashtirish uchun aniq mexanizmlar va strategiyalar ishlab chiqilishi zarur. Bu esa nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi, balki xalqaro maydonda mamlakatning texnologik raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qiladi.

Munozara. Ushbu tadqiqot natijalari xorijiy mamlakatlarning ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash orqali iqtisodiyotni diversifikatsiyalashda qo'llagan yondashuvlari O'zbekiston iqtisodiyoti uchun qanchalik ahamiyatli ekanini ko'rsatdi. Xususan, tadqiqot davomida Germaniya va Janubiy Koreya kabi rivojlangan mamlakatlarning tajribasi iqtisodiy diversifikatsiya jarayonlarida texnologik yangilanishlarning asosiy omil ekanini tasdiqladi. Ushbu tajribalar mamlakatimiz iqtisodiyotining texnologik rivojlanishiga yo'naltirilgan siyosatni ishlab chiqishda o'rnatilgan bo'lishi mumkin.

Xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, texnologik yangilanish jarayonida davlatning roli juda muhimdir. Germaniyada texnologiyalarni joriy etish va rivojlantirish uchun davlat tomonidan ishlab chiqilgan strategiyalar ishlab chiqarish korxonalarini har tomonlama qo'llab-quvvatladi. Xususan, "Industry 4.0" tashabbusi doirasida davlat tomonidan taqdim etilgan moliyaviy rag'batlantirishlar korxonalarini raqamli transformatsiyaga undadi. Janubiy Koreyada esa kichik va o'rta biznes uchun davlat grantlari va texnologik rivojlanish dasturlari muvaffaqiyatli bo'ldi. Ushbu amaliyotlardan kelib chiqib, O'zbekiston sharoitida ham davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarurligi aniqlanadi.

Biroq, ushbu jarayonlar mahalliy sharoitlarni hisobga olgan holda amalga oshirilishi lozim. Masalan, O‘zbekiston iqtisodiyotida kichik va o‘rta biznes subyektlarining ulushi hali ham cheklangan. Shu sababli, xorijiy tajribani to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘chirish o‘rniga, texnologik yangilanishlarni mahalliy iqtisodiy ehtiyojlarga moslashtirish kerak. Buning uchun, birinchi navbatda, milliy texnologik infratuzilmani rivojlantirish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur.

Bundan tashqari, texnologik yangilanishlarning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan inson kapitaliga bog‘liqdir. Janubiy Koreya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, malakali mutaxassislarni tayyorlash va ularni texnologik innovatsiyalarni rivojlantirishga jalb qilish iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Germaniyada esa ishlab chiqarish jarayonlariga moslashgan mutaxassislarni tayyorlash uchun ta‘lim tizimiga katta e‘tibor qaratiladi. O‘zbekiston sharoitida esa ta‘lim va ishlab chiqarish o‘rtasidagi uzviy aloqani mustahkamlash va zamonaviy texnologiyalarga moslashgan kadrlar bazasini yaratish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Shuningdek, raqamli transformatsiya va texnologik innovatsiyalarni joriy etishda infratuzilma muammolari va moliyaviy cheklovlar e‘tibordan chetda qolmasligi kerak. O‘zbekistonning iqtisodiy rivojlanishi uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirishning yangi usullarini ishlab chiqish muhimdir. Masalan, Germaniyada xalqaro miqyosdagi tadbirkorlik va texnologik sheriklik aloqalari orqali texnologik rivojlanish tezlashtirildi. O‘zbekiston ham ushbu yo‘nalishda faoliyatni kuchaytirishi lozim.

Tadqiqot davomida aniqlangan yondashuvlar iqtisodiy diversifikatsiyalash va texnologik modernizatsiya jarayonlarida uzviy aloqador ekanini ko‘rsatdi. Xorijiy tajriba shuni tasdiqlaydiki, diversifikatsiya jarayonlari faqat texnologik yangilanishlarni emas, balki iqtisodiy siyosatning barcha sohalarini qamrab oladi. Shu sababli, O‘zbekiston iqtisodiy siyosatini xorij tajribasi asosida shakllantirish jarayonida uzoq muddatli strategik yondashuvlarni ishlab chiqish zarur. Bu mamlakatimiz iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va xalqaro maydonda raqobatbardoshligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, xorijiy mamlakatlarning texnologik rivojlanish bo‘yicha tajribasi O‘zbekistonning iqtisodiy diversifikatsiya siyosati uchun juda katta ahamiyatga ega. Bu tajribalar texnologik yangilanishlarning faqat ishlab chiqarish sohasida emas, balki iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishga xizmat qiladigan keng qamrovli yechim sifatida qaralishini ko‘rsatadi. Shu sababli, bu tadqiqotning amaliy natijalari asosida O‘zbekistonning iqtisodiy strategiyalarini takomillashtirish bo‘yicha muhim tavsiyalar ishlab chiqilishi lozim.

XULOSA.

Ushbu tadqiqot natijalari xorijiy mamlakatlarning texnik va texnologik yangilanish orqali iqtisodiyotni diversifikatsiyalash bo'yicha muvaffaqiyatli tajribalarini o'rganish O'zbekiston iqtisodiy rivojlanish strategiyasida muhim o'rin egallashini ko'rsatdi. Germaniya, Janubiy Koreya va boshqa rivojlangan mamlakatlarning tajribasi shuni tasdiqlaydiki, texnologik yangilanish faqat ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilishni emas, balki iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va global raqobatbardoshlikni oshirishni ham ta'minlaydi. Ushbu yondashuvlar O'zbekistonning iqtisodiy diversifikatsiya siyosatini yanada takomillashtirish uchun qimmatli yo'nalishlarni taqdim etadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda texnologik rivojlanish jarayonini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun mahalliy iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarni hisobga olgan holda xorij tajribasidan foydalanish zarur. Bu jarayonda davlatning innovatsion siyosati, xususiy sektor bilan hamkorlikni kuchaytirish, moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish va inson kapitalini rivojlantirish asosiy omillar sifatida ajralib turadi. Xorijiy mamlakatlarda muvaffaqiyatli ishlatilgan texnologik modernizatsiya vositalari, masalan, davlat grantlari, ilmiy-texnik tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash dasturlari va raqamli infratuzilmani rivojlantirish usullari, O'zbekiston sharoitida ham samarali bo'lishi mumkin.

Diversifikatsiyalash jarayonida kadrlar malakasini oshirish va texnologiyaga moslashgan mutaxassislar tayyorlash muhim o'rin tutadi. Janubiy Koreya va Germaniya tajribalari shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish jarayonlari va ta'lim tizimi o'rtasidagi mustahkam aloqalar iqtisodiyotni muvaffaqiyatli diversifikatsiyalashning kalit omillaridan biridir. Shu sababli, O'zbekistonda ham ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarni innovatsion texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash va xalqaro tajribalarni o'zlashtirish jarayonlarini faollashtirish zarur.

Tadqiqot shuni tasdiqlaydiki, iqtisodiyotni diversifikatsiyalash jarayonida texnologik yangilanishga kompleks yondashuv qo'llanilishi lozim. Bu iqtisodiyotning turli tarmoqlarida texnologik transformatsiyalarni bir vaqtning o'zida amalga oshirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va innovatsiyalarni rag'batlantirishni talab qiladi. Germaniya va Janubiy Koreya kabi mamlakatlarda bunday kompleks yondashuvlar iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va global bozorda muvaffaqiyatli raqobat qilish imkonini berdi.

Umuman olganda, tadqiqotning nazariy va amaliy natijalari O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda katta ahamiyatga ega. Ushbu natijalar asosida uzoq muddatli iqtisodiy diversifikatsiya strategiyalarini shakllantirish, texnologik yangilanishlarni joriy etish va global bozorda

raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha muhim tavsiyalar ishlab chiqilishi mumkin. Xorijiy tajribani mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali O'zbekistonning iqtisodiy o'sishini tezlashtirish va innovatsion rivojlanishni ta'minlash imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, bunday strategiyalar mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini oshirish va xalqaro maydonda texnologik ilg'or davlatlar safidan o'rin egallashiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 yanvardagi PF-5614-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Iqtisodiyot tarmoqlari va sohalariga innovatsiyalarni joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil, 7maydagi PQ-3698-sonli qarori.
3. Abdullaev, A. M. (2018). Activation of foreign economic relations on the basis of innovative development. Practice of Uzbekistan. Mauritius: International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group, 160 p. ISBN 978-613-9-88371-4
4. Гаибназарова, З. Т. (2018, September). Модернизация: управление инновациями и управленческие инновации. In История управленческой мысли и бизнеса. Управленческий труд и роли менеджеров: прошлое, настоящее, будущее: материалы XIX Международной конференции. 21-22 сентября 2018 г (p. 79).
5. Гунин, В. Н., Баранчев, В. П., Устинов, В. А., & Ляпина, С. Ю. (1999). Управление инновациями: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 7. М.: ИНФРА-М, 328